

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆՔ

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ

ԲԱՆՏԱՐԳԵԼ ՕՐԻՈՐԳ

Յանխայելոյ գերանդւոյն հասկ ուռճանայ դեռաբոյս .
Օյ մամուն ողջոյն ուռ որթոյ անխէթ յոտից հընծանահար
Իմպէ զԼ՝ յգուն պարգեւս անոյշ .
Վայելուչ որպէս ըզնա , նոյնպէս մատաղ ես ի հասակ ,
Ի դըժընդակ թէպէտ մատնեալ ի պահ ցաւոց վըշտագին՝
Ոչ կամիմ դեռ եւս մեռանել :

Թող ստոյիկեանն ընթասցի անթաց աչօք մահուն ի գիրկս ,
Լքտասուեմ ես եւ կամ յուսով . ի մրուայլ շունչ հիւսիսի
Խոնարհեալ գլուխ՝ առնում ի վեր :
Իւրք դառինք թէ գուցեն , ե՛ն ե՛ն եւ քաղցր արփենիք .
Եղիւկ , եղե՛ւ երբէք չածել մեղու քըմաց տաղտուկ .
Ո՞ր ի ծովուց չիցեն մըրրիկք :

Պատրանաց հրապոյրք առատ հանգչին սըրտիս յօթարան .
Ի՛նդ վայր որմոց արգելանիս յիս ծանրաբեռն հեծանել .
Ե՛ն ինձ յուսոյ թեւք ի թռանել :
Յորոգայթից մնզապուր սոխակ անգութ որսողին՝
Օյ ուարթագոյն , բարեբաստիկ ի վեր ի դաշտըս եթերին
Երգ ի բերան ճախրէ սլանայ :

Իցէ՛ ինձ անկ մեռանել : Վրուն հանգըստեան նընջեմ ես ,
Ի՛նչսուռապ կամ յարթմընի . եւ յարթնութեան եւ ի նիրհել
Ինձ անծանօթ տաղնապք խըղձի :
Բարեաւ գալուստդ՝ ի խընդագին աչս ի տըւէ զիս ողջունէ .
Ի՛նդ տեսիլ երեսացս յակօս խամրեալ ճակատուց
Վոգ խընդութեան ծագէ նըշոյլ :

Չըքնաղ ուղւոյս են դեռ ընդ իս ու ՚նդ կատարածն հարուստ սահմանք .
Ուղւոյ եմ , բայց ըզկընձնիսն յաջ եւ յահեակ հովանաւորս
Հազիւ թողեալ եմ զառաջինս :
Ի խրախճան աւուրց կենացս այն ինչ բազմեալ կոչնական՝
Ի՛զվայրկեան մի սուղ եւեթ թացան չըրթանցըս թերթք կարմիր
Յոր ի ձեռինս զեղուն նըւագ :

Ի գարնային այն ինչ հասի . տեսոյն տենչամ ես հընձոց .
Եւ ի տիպ արփենւոյն յեղանակէ յեղանակ այլ՝
Օտարիս ի գլուխ ցանկամ հանել :
Շողողենի զծըղօտիւս , զարդ եւ պարծանք բուրաստանին ,
Ի՛նչաւօտուն յաչս իմ եւեթ ցոլացան ծայրք ճաճանչաւէտ .
Օյ՛րն իմ ի գլուխ ցանկամ հանել :

Ինսալ լիցի քեզ, ու՛ր Բա՛հ . օ՛ն անդր յինէն ի բացէ .
Եւրթ ածեւ մըխիթար որոց յամօթ կեղեքի սիրտ ,
Յա՛հ եւ ի մութ անյուսուածեան :
Դեռ եւս Պալէս ընծայէ կանաչաղարդ ինձ օթեւանս ,
Սէր՝ ըզվայելս համբուրից , Սուսայք՝ ըզքաղցր զայլայլիկս .
Ոչ կամիմ դեռ եւս մեռանել :

ԱՆԴՐԻԱՍ ՇԵՆԻԷ

Բանաստեղծը այս քերթութեանս մէջ Գոանեի օրիորդին խօսել կու տայ , որ իրեն բանաստեղծ էր , և որ յետոյ բանաէն ազատելով՝ անուն հանեց իր մտաց կատարելութեամբը . աղուոր վիպասանութիւն մը յօրինած է , որ միայն քսանըհինգ օրինակ տպուեցաւ :

ԱԶԳԱՅԻՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Արշակունիք

Դ

ԱՐՏԱՇԷՍ Ա

Իմաստուն էր այն փորձ մարդն որ ըսաւ թէ աշխարհս մեծ թատրոնի մը կը նմանի . — Ի՛նչ կը ներկայացնէ արդեօք թատրոնը . — թատրոնի վրայ մերթ կը տեսնենք մարդ մը որ մըրկալից կը քերու բուռն յորձանաց մէջ ինկած կ'որոտայ կը շանթէ և ահեղ կործանման մէջ ընկղմել կը սպառնայ ազգեր ու ժողովուրդներ . մերթ կը տեսնենք որ հայրենասէր քաղաքացի մը ճակտով և սրտով և լեզուով և բազկաւ իր հայրենեացն հիմունքը յամրութեան պահելէն ետքը , այն արդարութեան անթառամ պսակն որ իր առատ քրտունքը պիտոր սրբէր՝ կը թառամի կը չորնայ պսակողներուն ձեռքն ու փուշ կը դառնայ . մերթ ալ դիւցազուն մը բաղդին ձեռքը խաղալիկ եղած՝ թունոյ փետուրի մը պէս հովուն կամքին համեմատ ասդիէն անդին կը թափառի , կը հառաչէ կ'ողբայ եղկելին աղի արտասուքներով իր անցեալ երջանկութիւնն ու բարօրութիւնը , և անշունչ արարածներ միայն արձագանգ կու տան իրեն ձայներուն : Ս'ինչդեռ այս տխուր տեսարաններուն վրայ սըր-

տերնիս ճմլած անհանգիստ վախ մը կամ խորին կարեկցութիւն մը կը պատէ զմեզ , թեթեւ կտաւ մը կը սահի կ'իջնայ աչքերնուս առջև , ալ ոչ մօտալուտ աւերած , ոչ ապերախտ հայրենիք և ոչ բաղդի հարուածներ կը դողացնեն զմեզ , ամենայն ինչ շողի պէս կը ցնդի կ'անհետանայ , ու երազի մէջ տեսնուած նկարներ կը համարուին այն տեսարանները : Իսկ եւ աշխարհս ալ . ժամանակին սրընթաց հեղեղը՝ զմարդիկ ու անոնց դիտաւորութիւններն ալ միատեղ իր ալեացը մէջ առած կը վաղէ կ'երթայ ու մոռացութեան ծովուն մէջ կը թաղէ զանոնք :

Եւ սակայն եղած են մարդիկներ ալ , որոնց անունը անգութ ժամանակին խարտոցը չկրնար մաշեցնել , և որ քան զմարմարինի հատորներն աւելի կարծր են ու տեղակիւն . քաջութեան ու իմաստութեան գործքերը յանմահութիւն ճակատագրեալ են այս աշխարհիս մէջ՝ ուր ամենայն ինչ կ'եղծանի . և եթէ հայրենիք վերականգնող դիւցազուններուն ոմանց արդիւնքները՝ այսօրուան օրս պատմութեան էջերուն մէջ միայն իբրեւ 'ի հաւատարիմ հայելիս կը ցոլանան մեր աչացն հանդէպ , իրենց յիշատակը վառ է ամէն սրտի մէջ , իրենց անունը օրհնութեամբ և գովութեամբ բերան կ'առնուի ամենէն , և որչափ որ կեանք ունենայ իրենց ազգը՝ միշտ առօրեայ կը մնայ համբաւին :

Երտաչէս Ա մեր արշակունեան պարծանքին անունը յիշատակած ատենս ,